

А К Т

лісопатологічного обстеження лісових насаджень

04.05.2026

м. Біла Церква

На звернення філії «Столичний лісовий офіс» ДП «Ліси України», лист від 29.04.2026 № 7789/40.1.11-2026, згідно п.п. 3, 4, 5, 6 Санітарних правил в лісах України затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 27.07.1995 № 555 (далі Правила), нами: нами, начальниками відділів державного спеціалізованого лісозахисного підприємства «Київлісозахист» (далі - ДСЛП «Київлісозахист») Валерієм ЧАВЧЕНКОМ, помічником начальника Білоцерківського надлісництва філії «Столичний лісовий офіс» ДП «Ліси України» Ареном КОСТЯНЮКОМ, інженером охорони та захисту лісу I категорії відділу охорони та захисту лісів філії «Столичний лісовий офіс» ДП «Ліси України» Олексієм ХОМЕНКОМ, лісничими Снітинського (Дорогинського) лісництва Віталієм ГОРОВЕНКОМ, Сухоліського лісництва Павлом ФЕДОРЕНКОМ, Томилівського лісництва Андрієм ПЕТРИКОМ, проведене лісопатологічне обстеження окремих насаджень Білоцерківського надлісництва філії «Столичний лісовий офіс» ДП «Ліси України» на предмет доцільності призначення заходів з поліпшення санітарного стану лісів на 2026 рік.

Коротка таксаційна характеристика ділянок лісу, що пропонуються для проведення заходів з поліпшення санітарного стану лісів наведена за матеріалами базового лісовпорядкування 2015 року.

Результати обстеження:

У таблиці 1 наведено перелік ділянок соснових насаджень, всихання яких відбулось внаслідок пошкодження **стовбуровими шкідниками**.

Таблиця 1

Номер кварталу	Номер виділу	Площа виділу, гектарів	Номер ділянки	Площа, що потребує ВСР, гектарів	Коротка таксаційна характеристика насадження відповідно до матеріалів лісовпорядкування							Категорія захисності	Причини призначення заходів
					склад	вік, років	повнота	бонітет	середня висота, метрів	середній діаметр, сантиметрів	запас деревостану, куб. метрів на 1 гектар		
Снітинське лісництво													
2	3	22.0	(1)	7.6	10СЗ+ДЗ	76	0.60	1А	28	36	445	2	великий та малий сосновий лубоїд
6	6	0.3		0.3	10СЗ+ДЗ	86	0.60	1А	29	40	390	2	великий та малий сосновий лубоїд
6	9	0.7		0.7	10СЗ+ДЗ	69	0.60	1А	28	30	380	2	великий та малий сосновий лубоїд
6	10	0.2		0.2	10СЗ+ДЗ	69	0.60	1А	28	32	380	2	великий та малий сосновий лубоїд
6	11	0.7		0.7	9СЗ1ДЗ+БРС	69	0.60	1А	28	32	370	2	великий та малий сосновий лубоїд

6	12	0.7		0.7	9С31ДЗ+КЛГ	69	0.70	1Б	29	32	440	2	великий та малий сосновий лубоїд
6	16	0.5		0.5	8С32ДЗ	86	0.60	1А	29	44	370	2	великий та малий сосновий лубоїд
61	20	1.6		1.6	9С3(55)1С3(90)	55	0.65	1А	23	30	315	2	великий та малий сосновий лубоїд
64	18	0.9		0.9	10С3+ДЗ	115	0.65	1	29	44	360	2	великий та малий сосновий лубоїд
64	31	1.7		1.7	9С31ДЗ	115	0.60	1	29	44	385	2	великий та малий сосновий лубоїд
68	10	0.5		0.5	10С3+ДЗ	113	0.60	1	29	44	390	2	великий та малий сосновий лубоїд
68	17	0.9	(1)	0.1	8С32ДЗ	116	0.60	2	28	44	350	2	великий та малий сосновий лубоїд
75	12	0.4		0.4	10С3	101	0.40	1	29	44	260	2	великий та малий сосновий лубоїд
75	15	0.6		0.6	10С3	86	0.65	1А	29	36	430	2	великий та малий сосновий лубоїд
75	25	0.3		0.3	8С32БП+ДЗ	43	0.65	1	18	26	220	2	великий та малий сосновий лубоїд
75	27	1.5	(1)	0.1	9С31ДЗ	106	0.50	1	29	40	350	2	великий та малий сосновий лубоїд
76	14	0.6		0.6	10С3	83	0.60	1А	29	40	400	2	великий та малий сосновий лубоїд
78	1	24.0	(1)	5.5	9С31ДЗ	62	0.65	1А	25	32	340	2	великий та малий сосновий лубоїд
78	2	35.0	(1)	6.0	9С31ДЗ	64	0.60	1А	26	30	375	2	великий та малий сосновий лубоїд
Разом:		93.1		29.0									
Снітинське (Дорогинське) лісництво													
32	3	4.8		4.8	9С31ДЗ	81	0.70	1А	28	36	440	2	великий та малий сосновий лубоїд
32	7	9.0		9.0	10С3+ДЗ	76	0.65	1А	27	32	425	2	великий та малий сосновий лубоїд
49	1	1.5		1.5	8С31ДЗ1КЛГ+БР С+ЛПД	59	0.60	1А	24	30	290	2	великий та малий сосновий лубоїд
49	18	0.9		0.9	10С3+ДЗ+ВЗД	73	0.50	1А	27	32	300	2	великий та малий сосновий лубоїд
49	19	0.6		0.6	10С3+ДЗ	66	0.50	1	24	28	260	2	великий та малий сосновий лубоїд
49	21	0.7		0.7	7С31ДЗ1Г31ЛПД +БП	59	0.60	1А	23	30	230	2	великий та малий сосновий лубоїд
49	22	0.5		0.5	10С3+АКБ	53	0.40	1	21	24	170	2	великий та малий сосновий лубоїд
49	27	0.3		0.3	9С31ДЗ+ЛПД	55	0.50	1	20	24	200	2	великий та малий сосновий лубоїд
59	2	0.3		0.3	10С3+КЛГ+ДЗ	86	0.50	1	28	32	310	2	великий та малий сосновий лубоїд
59	11	2.0		2.0	10С3+ДЗ+КЛГ+Л ПД	58	0.60	1А	25	30	330	2	великий та малий сосновий лубоїд
59	19	0.9		0.9	6С33ДЧР1ЛПД+Д 3	47	0.60	1А	21	28	220	2	великий та малий сосновий лубоїд
63	2	2.5		2.5	10С3	85	0.40	1	28	36	250	2	великий та малий сосновий лубоїд
63	3	4.3	(2)	2.6	10С3	86	0.50	1А	29	36	330	2	великий та малий сосновий лубоїд
66	1	1.6		1.6	8С32ДЗ	85	0.40	1	28	32	240	2	великий та малий сосновий лубоїд
66	15	0.6		0.6	10С3+ДЗ	86	0.40	1	25	30	220	2	великий та малий сосновий лубоїд
Разом:		30.5		28.8									
Сухоліське лісництво													
11	5	1.1		1.1	10С3+БП	86	0.80	1	27	32	465	2	великий та малий сосновий лубоїд
11	9	3.5		3.5	9С31ДЗ	79	0.60	1А	30	40	380	2	великий та малий сосновий лубоїд
20	6	1.2		1.2	10С3	87	0.60	1	27	32	340	2	великий та малий сосновий лубоїд
21	6	12.0	(1)	6.0	10С3+ДЗ+АКБ	87	0.60	1	26	32	330	2	великий та малий сосновий лубоїд
48	8	11.0	(1)	6.0	10С3+ДЗ+ЛПД+Б РС	75	0.60	1А	27	36	340	2	великий та малий сосновий лубоїд
53	1	5.1	(1)	4.2	10С3	91	0.60	1	27	32	370	2	великий та малий сосновий лубоїд
65	3	1.6		1.6	9С31ДЗ	86	0.60	1	26	32	320	2	великий та малий сосновий лубоїд

65	4	10.3	(3)	3.5	10СЗ+ЛПД	91	0.50	1	26	32	280	2	великий та малий сосновий лубоїд
65	4	10.3	(2)	1.5	10СЗ+ЛПД	91	0.50	1	26	32	280	2	великий та малий сосновий лубоїд
66	1	3.3	(2)	2.9	10СЗ+ДЗ	77	0.60	1	25	32	335	2	великий та малий сосновий лубоїд
82	1	3.0		3.0	10СЗ+ДЗ+БРС	86	0.60	1	27	32	360	2	великий та малий сосновий лубоїд
86	1	18.0	(1)	4.5	6СЗДЗДЧР	78	0.70	1	25	32	320	2	великий та малий сосновий лубоїд
86	1		(2)	3.0	6СЗДЗДЧР	78	0.70	1	25	32	320	2	великий та малий сосновий лубоїд
Разом:		80.4		42.0									
Томилівське лісництво													
38	2	5.0	(1)	4.7	10СЗ+ДЗ	108	0.70	2	27	40	450	2	великий та малий сосновий лубоїд
48	3	1.7		1.7	10СЗ	103	0.80	2	27	36	480	2	великий та малий сосновий лубоїд
Разом:		6.7		6.4									

Під час обстеження насаджень встановлено ослаблення дерев сосни звичайної (*Pinus sylvestris*). У нижній частині стовбурів (зона товстої кори) виявлено ознаки заселення великим сосновим лубоїдом (*Tomicus piniperda*), а саме: звивисті повздовжні маточні та личинкові ходи під корою, відшарування кори. У верхній частині стовбурів повалених дерев (зона тонкої кори) зафіксовано заселення малим сосновим лубоїдом (*Tomicus minor*), що проявляється у вигляді поперечних дугоподібних маточних ходів. Під проекціями крон на лісовій підстилці виявлено від 5 до 7 шт./м² свіжих пошкоджених пагонів, під час додаткового живлення дорослою стадією лубоїдів, що свідчить про значну чисельність популяції шкідників. У зоні перехідної кори виявлено ознаки пошкодження синьою сосною златкою (*Phaenops cyanea*) звивисті, мілкі, плескуваті ходи та пошкодження заболоні.

Насадження характеризуються сильним ступенем пошкодження: наявні, як поодинокі так і групи і дерева IV – VI категорій стану.

Ступінь заселення: середній.

У таблиці 2 наведено ділянку дубових насаджень, всихання яких спричинене пошкодженням стовбуровими шкідниками та в подальшому ураженням хворобами лісу.

Таблиця 2

Номер кварталу	Номер виділу	Площа виділу, гектарів	Номер ділянки	Площа, що потребує ВСР, гектарів	Коротка таксаційна характеристика насадження відповідно до матеріалів лісовпорядкування							Категорія захисності	Причини призначення заходів
					склад	вік, років	повнота	бонітет	середня висота, метрів	середній діаметр, сантиметрів	запас деревостану, куб. метрів на 1 гектар		
Снітинське лісництво													
5	14	0.6		0.6	7ДЗЗСЗ	81	0.65	1	26	36	350	2	дубова, бронзова, вузькотіла та зелена златки, дубовий заболонник, несправжній трутовик, поперечний рак
5	15	0.8	(1)	0.4	10ДЗ+СЗ	81	0.70	1	25	28	335	2	дубова, бронзова, вузькотіла та зелена златки, дубовий заболонник, несправжній трутовик, поперечний рак

6	5	1.6	(1)	0.3	10ДЗ+СЗ	76	0.70	1	24	28	325	2	дубова, бронзова, вузькотіла та зелена златки, дубовий заболонник, несправжній трутовик, поперечний рак
64	19	0.5		0.5	9ДЗ1СЗ+ЯЛЕ	115	0.60	2	25	36	290	2	дубова, бронзова, вузькотіла та зелена златки, дубовий заболонник, несправжній трутовик, поперечний рак
68	11	0.6		0.6	7ДЗ3СЗ	115	0.60	2	26	36	320	2	дубова, бронзова, вузькотіла та зелена златки, дубовий заболонник, несправжній трутовик, поперечний рак
68	19	1.0		1.0	10ДЗ	110	0,45	2	25	40	375	2	дубова, бронзова, вузькотіла та зелена златки, дубовий заболонник, несправжній трутовик, поперечний рак
					10ЯЛЕ	50	0.40	2	17	24			
Разом:		5.1		3.4									

У насадженнях дуба звичайного на стовбурах дерев зустрічається ураження несправжнім дубовим трутовиком *Fomitiporia robusta*, що підтверджується наявністю плодових тіл дереворуйнівного гриба. Патоген викликає білу смугасту центральну та змішену гниль. На деяких деревах спостерігається враження поперечним раком дуба *Pseudomonas quercina* Schem., що охоплює 100 % периметра стовбура. Іноді це призводить до зламів стовбурів в місцях ураження. Частина дерев IV – VI категорій стану мають ознаки заселення, або відпрацювання такими вторинними шкідниками як златки дубова, бронзова, вузькотіла та зелена, дубовий заболонник.

В осики, яка є в складі насаджень спостерігається ураження несправжнім осиковим трутовиком *Phellinus tremulae*, наявність плодових тіл гриба на висоті від 0,5 до 3 метрів, є підтвердженням цьому. В подальшому відбулося заселення вторинними шкідниками, а саме, заболонник струменястий (*Saperda carcharias* L); скрипун осиковий великий (*Scolytus mulnistratus* Marsch).

В дерев граба звичайного спостерігається ураження несправжнім трутовиком *Phellinus igniarius*, в результаті чого відбувається всихання граба та також ураження дерев несправжнім трутовиком та східчастим раком. Виявлені відмираючі водяні пагони, безпосередньо у всихаючих дерев граба наявне відшарування кори, помітні ознаки заселення стовбуровими шкідниками.

Дерева липи дрібнолистої втрачають захисні функції, це пов'язано першочергово з вологодефіцитом, при якому зовнішні чинники негативного характеру мають головний вплив на рівень біологічної стійкості деревостанів. Наявність сухостоїв та суховерхих дерев, через ураження стовбуровими та окоренковими гнилями, заселення частини дерев вторинними шкідниками є підтвердження цьому.

В насадженнях з домішкою клена гостролистого патологічні процеси клена проявляються у всиханні крони різних ступенів, причиною цього є грибне ураження судин і їх закупорка – вертицильозне в'янення, або вілт.

Дерева вільхи чорної уражені в окоренковій частині стовбурів променистим трутовиком *Xanthoporia radiata*, де розвивається біла змішана гниль деструктивного типу.

У ялини європейської у змішаних деревостанах виявлено пошкодження окремих дерев короїдом типографом *Ips typographus*, що підтверджується

характерними ходами личинок на поверхні деревини та їхніми відбитками на фрагментах кори.

Повнота насаджень у межах обстежених ділянок є **нерівномірною**, з наявністю ділянок розрідження різного ступеня.

Характер поширення ураження: поодинокий, місцями груповий.

ВИСНОВОК

За результатами проведеного лісопатологічного обстеження встановлено, що санітарний стан насаджень філії «Столичний лісовий офіс» ДП «Ліси України» має ознаки деградації, з наявністю ослаблених дерев, що спричинені різними видами патологій.

Насадження характеризуються переважно слабким та середнім ступенями пошкодження, однак наявні чинники негативного впливу спричиняють їх подальше ослаблення та вже призводять до погіршення санітарного стану.

У результаті обстеження встановлено таку основну причину розладнання насаджень:

стовбурові шкідники хвойних порід — **109.6 га** слабого ступеню пошкодження.

Осередки шкідників і хвороб мають дифузний характер, виражених локалізованих осередків не виявлено.

Рослин та тварин занесених до Червоної книги України при обстеженні не виявлено.

РЕКОМЕНДАЦІЇ

З метою поліпшення санітарного стану лісів, запобігання подальшому поширенню шкідників та хвороб, а також збереження біологічної стійкості насаджень, рекомендується провести у 2026 році вибірккові санітарні рубки на загальній площі **109.6 гектарів** відповідно до вимог пунктів 2, 5, 6, 9, 10, 13, 14, 16, 19, 23 **Правил**, з урахуванням вимог чинного лісового та природоохоронного законодавства.

Під час проведення заходів необхідно:

- забезпечити своєчасне вилучення сухостійних, відмираючих та сильно ослаблених дерев;
- видалити дерева, заселені стовбуровими шкідниками та уражені хворобами;
- дотримуватися технологій проведення рубок з мінімізацією негативного впливу на навколишнє природне середовище.

Лісокористувачу необхідно:

- організувати **посилений моніторинг санітарного стану насаджень**;
  - здійснювати своєчасне виявлення нових осередків шкідників і хвороб;
- Своєчасне та повне виконання зазначених заходів сприятиме:
- стримуванню поширення стовбурових шкідників;
  - локалізації інфекційних хвороб;

- підвищенню біологічної стійкості насаджень;
- поліпшенню загального екологічного стану лісів.

Підписи:

Валерій ЧАВЧЕНКО

Арен КОСТЯНЮК

Олексій ХОМЕНКО

Віталій ГОРОВЕНКО

Павло ФЕДОРЕНКО

Андрій ПЕТРИК